

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาสภาพการดำเนินงานด้านคุณธรรม จริยธรรมของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 3 สามารถสรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ได้ดังนี้

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานด้านคุณธรรมจริยธรรมของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 3
2. เพื่อเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานด้านคุณธรรมจริยธรรมของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 3 ที่เปิดสอนในระดับช่วงชั้นที่ต่างกัน
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะในการปรับปรุงพัฒนาการดำเนินงานด้านคุณธรรมจริยธรรมของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 3

สมมุติฐานการวิจัย

สภาพการดำเนินงานด้านคุณธรรมจริยธรรมของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 3 ที่เปิดสอนในระดับช่วงชั้นที่ต่างกันมีการปฏิบัติแตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากร ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา หรือครูผู้สอนที่ได้รับมอบหมายในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 3 ปีการศึกษา 2549 เป็นผู้บริหารสถานศึกษาหรือครูผู้สอนที่ได้รับมอบหมายในโรงเรียนที่เปิดสอนในระดับช่วงชั้นที่ 1-2 จำนวน 137 คน ผู้บริหารสถานศึกษาหรือครูผู้สอนที่ได้รับมอบหมายในโรงเรียนที่เปิดสอนในระดับช่วงชั้นที่ 1-3 จำนวน 72 คน ผู้บริหาร สถานศึกษาหรือ

ครูผู้สอนที่ได้รับมอบหมายในโรงเรียนที่เปิดสอนในระดับช่วงชั้นที่ 3-4 จำนวน 15 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 224 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา หรือครูผู้สอนที่ได้รับมอบหมายในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศกนคร เขต 3 ปีการศึกษา 2549 เป็นผู้บริหารสถานศึกษาหรือครูผู้สอนที่ได้รับมอบหมายในโรงเรียนที่เปิดสอนในระดับช่วงชั้นที่ 1-2 จำนวน 101 คน ผู้บริหารสถานศึกษาหรือครูผู้สอนที่ได้รับมอบหมายในโรงเรียนที่เปิดสอนในระดับช่วงชั้นที่ 1-3 จำนวน 61 คน ผู้บริหารสถานศึกษาหรือครูผู้สอนที่ได้รับมอบหมายในโรงเรียนที่เปิดสอนในระดับช่วงชั้นที่ 3-4 จำนวน 14 คน ซึ่งได้มาจากการเลือกสุ่มตัวอย่างดังนี้

2.1 สุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ได้โรงเรียนที่เปิดสอนในระดับช่วงชั้นที่ 1-2 จำนวน 101 โรงเรียน โรงเรียนที่เปิดสอนในระดับช่วงชั้นที่ 1-3 จำนวน 61 โรงเรียน โรงเรียนที่เปิดสอนในระดับช่วงชั้นที่ 3-4 จำนวน 14 โรงเรียน รวมทั้งสิ้นจำนวน 176 โรงเรียน

2.2 สุ่มผู้บริหารสถานศึกษาหรือครูผู้สอนที่ได้รับมอบหมาย โดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตาราง Krejcie และ Morgan (บุญชม ศรีสะอาด. 2535 : 39-40) ได้ผู้บริหารหรือครูที่ได้รับมอบหมายจากโรงเรียนที่เปิดสอนในระดับช่วงชั้นที่ 1-2 จำนวน 101 คน โรงเรียนที่เปิดสอนในระดับช่วงชั้นที่ 1-3 จำนวน 61 คน โรงเรียนที่เปิดสอนในระดับช่วงชั้นที่ 3-4 จำนวน 14 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 176 คน

3. ตัวแปรที่จะศึกษา ประกอบด้วย

3.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่

3.1.1 โรงเรียนที่เปิดสอนในระดับช่วงชั้น โดยยึดเกณฑ์การกำหนดช่วงชั้นตามโครงสร้างของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 (2544 : 5) เป็นหลักในการจำแนกได้ 3 ระดับช่วงชั้น ดังนี้

- 1) โรงเรียนที่เปิดสอนในระดับช่วงชั้นที่ 1-2
- 2) โรงเรียนที่เปิดสอนในระดับช่วงชั้นที่ 1-3
- 3) โรงเรียนที่เปิดสอนในระดับช่วงชั้นที่ 3-4

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ สภาพการดำเนินงานด้านคุณธรรมจริยธรรมของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศกนคร เขต 3 โดยยึดเกณฑ์มาตรฐานการศึกษา

ขั้นพื้นฐาน(สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2548 : 2) มาตรฐานด้านคุณภาพผู้เรียน มาตรฐานที่ 1 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ ดังนี้

3.2.1. มีวินัย มีความรับผิดชอบ และปฏิบัติตามหลักธรรมเบื้องต้นของศาสนาที่ตนนับถือ

3.2.2. มีความซื่อสัตย์สุจริต

3.2.3. มีความกตัญญูกตเวที

3.2.4. มีเมตตากรุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และเสียสละเพื่อส่วนรวม

3.2.5. ประหยัด รู้จักใช้ทรัพย์สินสิ่งของของตน และส่วนรวมอย่างคุ้มค่า

3.2.6. ภูมิใจในความเป็นไทย เห็นคุณค่าภูมิปัญญาไทย นิยมไทย และดำรงไว้ซึ่งความเป็นไทย

4. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามสภาพการดำเนินงานด้านคุณธรรมจริยธรรมของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศกนนคร เขต 3 แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามและขนาดของโรงเรียน มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานด้านคุณธรรมจริยธรรมของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศกนนคร เขต 3 สร้างขึ้นโดยมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มีระดับสภาพการดำเนินงาน 5 ระดับ ตามแบบของลิเคอร์ท์ (Likert Rating Scale)

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะในการปรับปรุงพัฒนาการดำเนินงานด้านคุณธรรมจริยธรรมของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศกนนคร เขต 3

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีขั้นตอนดำเนินการ ดังนี้

5.1 ขออนุญาตทำหนังสือขอความร่วมมือจาก บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ผ่าน ไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศกนนคร เขต 3 เพื่อขอความร่วมมือไปยังโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

5.2 ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามพร้อมด้วยหนังสือขอความร่วมมือจากบัณฑิตวิทยาลัยและหนังสือจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 3 ไปยังผู้บริหารโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์และนำส่งด้วยตนเอง

5.3 การจัดเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมด้วยตนเอง และตัวแทนเก็บรวบรวมแล้วจัดส่งคืนผู้วิจัยทางไปรษณีย์

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพการดำเนินงานด้านคุณธรรมจริยธรรมของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าการดำเนินงานด้านคุณธรรมจริยธรรมของโรงเรียนอยู่ในระดับมาก ทั้ง 3 ด้าน เรียงจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านความประหยัดรู้จักใช้ทรัพย์สิน สิ่งของส่วนตน และส่วนรวม อย่างคุ้มค่า ด้านความซื่อสัตย์สุจริต ด้านความกตัญญูกตเวที เมื่อจำแนกตามระดับช่วงชั้นที่เปิดสอน โรงเรียนที่เปิดสอนในระดับช่วงชั้นที่ 1-2 มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก โรงเรียนที่เปิดสอนในระดับช่วงชั้นที่ 1-3 มีการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง และโรงเรียนที่เปิดสอนในระดับช่วงชั้นที่ 3-4 มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก

1.1 ผลการวิเคราะห์ระดับสภาพการดำเนินงานด้านคุณธรรมจริยธรรมของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 3 จำแนกเป็นรายด้าน สรุปผลได้ดังนี้

1.1.1 ด้านความมีวินัย มีความรับผิดชอบ และปฏิบัติตนตามหลักธรรมเบื้องต้นของศาสนาที่ตนนับถือ สภาพการดำเนินงานโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า สภาพการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก โดยเรียงจากมากไปหาน้อย 3 ระดับ ดังนี้ จัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาความประพฤติและระเบียบวินัย การประกาศเกียรติคุณ ยกย่อง ชมเชยให้รางวัลนักเรียนที่ประพฤติดีประพฤติกว้าง และการแนะนำแก้ไขข้อบกพร่องในการปฏิบัติตนตามระเบียบวินัยของนักเรียน

1.1.2 ด้านความซื่อสัตย์สุจริต สภาพการดำเนินงานโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า สภาพการดำเนินงานที่อยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ คือ การจัดกิจกรรมอบรมหน้าเสาธงด้านความซื่อสัตย์สุจริต การจัดกิจกรรมเผยแพร่เกียรติประวัติคนดีด้านความซื่อสัตย์สุจริต การนำหลักธรรมในการ

ดำเนินชีวิตด้านความซื่อสัตย์สุจริต ไปสอนให้เกิดการปฏิบัติจริง การจดบันทึกการทำความคิดของนักเรียนด้านความซื่อสัตย์ สุจริต และการจัดกิจกรรมคัดเลือกนักเรียนดีเด่นด้านความซื่อสัตย์สุจริต

1.1.3 ด้านความกตัญญูทศเวที สภาพการดำเนินงานโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า สภาพการดำเนินงานอยู่ในระดับมากที่สุด คือ การจัดกิจกรรมวันไหว้ครู และสภาพการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 ระดับ ดังนี้ การเชิญผู้ปกครองเข้าร่วมกิจกรรมวันแม่ วันพ่อ เพื่อเป็นการแสดงความรักความอบอุ่นภายในครอบครัวเป็นประจำ การจัดกิจกรรมน้อมระลึกถึงผู้มีพระคุณ การปลูกฝังให้นักเรียนแสดงออกถึงความรักเคารพและกตัญญูทศเวทีต่อผู้มีพระคุณในวันสำคัญต่าง ๆ

1.1.4 ด้านความเมตตากรุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และเสียสละเพื่อส่วนรวม สภาพการดำเนินงานโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า สภาพการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก 2 ระดับ คือ การจัดกิจกรรมอบรมเสริมสร้างคุณธรรมด้านความเมตตากรุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และเสียสละเพื่อส่วนรวม การจัดกิจกรรมให้นักเรียนช่วยเหลือซึ่งกันและกัน นอกนั้นมีการดำเนินการอยู่ในระดับปานกลาง คือ การจัดกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ในที่สาธารณะสมบัติของชุมชน

1.1.5 ด้านความประหยัด รู้จักใช้ทรัพย์สินสิ่งของส่วนตน และส่วนรวมอย่างคุ้มค่า สภาพการดำเนินงานโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า สภาพการดำเนินงานในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 ระดับ ดังนี้ การกำหนดมาตรการในการประหยัด รู้จักใช้ทรัพย์สินสิ่งของส่วนตน และส่วนรวมอย่างคุ้มค่าให้กับครูและนักเรียนถือปฏิบัติ การจัดกิจกรรมปลูกจิตสำนึกให้นักเรียนเกิดความตระหนักและเห็นคุณค่าการประหยัด รู้จักใช้ทรัพย์สินสิ่งของส่วนตน และส่วนรวมอย่างคุ้มค่า และการฝึกให้นักเรียนรู้จักวิธีใช้ทรัพย์สินสิ่งของส่วนตนและส่วนรวมอย่างถูกต้อง

1.1.6 ด้านความภูมิใจในความเป็นไทย เห็นคุณค่า ภูมิปัญญาไทย นิยมไทย และดำรงไว้ซึ่งความเป็นไทย สภาพการดำเนินงานโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า สภาพการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก เรียงจากมากไปหาน้อย 3 ระดับ ดังนี้ การจัดกิจกรรมส่งเสริมการศึกษาแหล่งเรียนรู้ และภูมิปัญญาท้องถิ่น การนำนักเรียนไปทัศนศึกษาที่วัดหรือแหล่งวัฒนธรรม การจัดกิจกรรมให้ครูและนักเรียนปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนาวัฒนธรรมร่วมกับวัดและชุมชน

2. ผลการเปรียบเทียบระดับสภาพการดำเนินงานด้านคุณธรรมจริยธรรมของ โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกนคร เขต 3 ที่เปิดสอนในระดับช่วงชั้นที่ต่างกัน พบว่า โรงเรียนที่เปิดสอนในระดับช่วงชั้นที่ 1-2 กับ โรงเรียนที่เปิดสอนในระดับช่วงชั้นที่ 3-4 ไม่แตกต่างกัน นอกนั้นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.1 ผลการเปรียบเทียบระดับสภาพการดำเนินงานด้านคุณธรรมจริยธรรมของ โรงเรียนที่เปิดสอนในระดับช่วงชั้นที่ต่างกัน ด้านความมีวินัย พบว่า โรงเรียนที่เปิดสอนในระดับช่วงชั้นที่ 1-2 กับ โรงเรียนที่เปิดสอนในระดับช่วงชั้นที่ 3-4 นอกนั้นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2 ผลการเปรียบเทียบระดับสภาพการดำเนินงานด้านคุณธรรมจริยธรรมของ โรงเรียนที่เปิดสอนในระดับช่วงชั้นที่ต่างกัน ด้านความซื่อสัตย์สุจริต พบว่า โรงเรียนที่เปิดสอนในระดับช่วงชั้นที่ 1-2 กับ โรงเรียนที่เปิดสอนในระดับช่วงชั้นที่ 3-4 ไม่แตกต่างกัน นอกนั้นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.3 ผลการเปรียบเทียบระดับสภาพการดำเนินงานด้านคุณธรรมจริยธรรมของ โรงเรียนที่เปิดสอนในระดับช่วงชั้นที่ต่างกัน ด้านความกตัญญูทดแทน พบว่า โรงเรียนที่เปิดสอนในระดับช่วงชั้นที่ 1-3 กับ โรงเรียนที่เปิดสอนในระดับช่วงชั้นที่ 3-4 ไม่แตกต่างกัน นอกนั้นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.4 ผลการเปรียบเทียบระดับสภาพการดำเนินงานด้านคุณธรรมจริยธรรมของ โรงเรียนที่เปิดสอนในระดับช่วงชั้นที่ต่างกัน ด้านความเมตตากรุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และ เสียสละเพื่อส่วนรวม พบว่า โรงเรียนที่เปิดสอนในระดับช่วงชั้นที่ 1-3 กับ โรงเรียนที่เปิดสอนในระดับช่วงชั้นที่ 1-2 ไม่แตกต่างกัน นอกนั้นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.5 ผลการเปรียบเทียบระดับสภาพการดำเนินงานด้านคุณธรรมจริยธรรมของ โรงเรียนที่เปิดสอนในระดับช่วงชั้นที่ต่างกัน ด้านความประหยัด รู้จักใช้ทรัพย์สินของส่วนตน และส่วนรวมอย่างคุ้มค่า พบว่า โรงเรียนที่เปิดสอนในระดับช่วงชั้นที่ 1-3 กับ โรงเรียนที่เปิดสอนในระดับช่วงชั้นที่ 3-4 ไม่แตกต่างกัน นอกนั้นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.6 ผลการเปรียบเทียบระดับสภาพการดำเนินงานด้านคุณธรรมจริยธรรมของ โรงเรียนที่เปิดสอนในระดับช่วงชั้นที่ต่างกัน ด้านความภูมิใจในความเป็นไทย เห็นคุณค่าภูมิปัญญาไทย นิยมไทย และดำรงไว้ซึ่งความเป็นไทย โรงเรียนที่เปิดสอนในระดับช่วงชั้นที่ 1-

3 กับโรงเรียนที่เปิดสอนระดับช่วงชั้นที่ 3 - 4 ไม่แตกต่างกัน นอกนั้นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผลการศึกษาข้อเสนอแนะในการปรับปรุงพัฒนาการดำเนินงานด้านคุณธรรมจริยธรรมของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 3 พบว่า ด้านความมีวินัย มีความรับผิดชอบ และปฏิบัติตามหลักธรรมเบื้องต้นของศาสนาที่ตนนับถือ ควรปลูกฝังวินัยการเข้าคิวก่อนรับบริการทุกครั้ง ด้านความซื่อสัตย์สุจริต ควรมีการจัดทำบันทึกการทำความดีของนักเรียน ด้านความกตัญญูกตเวที ควรเชิญผู้ปกครองเข้าร่วมกิจกรรมวันแม่ วันพ่อเป็นประจำ ด้านความเมตตากรุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และเสียสละเพื่อส่วนรวม ครูควรปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมอย่างต่อเนื่อง ด้านประหยัด รู้จักใช้ทรัพย์สินสิ่งของส่วนตน และส่วนรวมอย่างคุ้มค่า จัดให้มีธนาคารออมทรัพย์โดยนักเรียนมีส่วนร่วมการบริหารจัดการ ด้านความภูมิใจในความเป็นไทย เห็นคุณค่าภูมิปัญญาไทย นิยมไทย และดำรงไว้ซึ่งความเป็นไทย ควรเชิญภูมิปัญญาในท้องถิ่นมาให้ความรู้แก่นักเรียน

อภิปรายผล

จากสภาพการดำเนินงานด้านคุณธรรมจริยธรรมของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 3 มีประเด็นที่น่าสนใจควรแก่การนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. สภาพการดำเนินงานด้านคุณธรรมจริยธรรมของโรงเรียน โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าการดำเนินงานด้านคุณธรรมจริยธรรมของโรงเรียนอยู่ในระดับมาก ทั้ง 6 ด้าน เรียงจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านความประหยัด รู้จักใช้ทรัพย์สินสิ่งของส่วนตน และส่วนรวมอย่างคุ้มค่า ด้านความซื่อสัตย์สุจริต ด้านความกตัญญูกตเวที ด้านความภูมิใจในความเป็นไทย เห็นคุณค่า ภูมิปัญญาไทย นิยมไทย และดำรงไว้ซึ่งความเป็นไทย ด้านความมีวินัย มีความรับผิดชอบและปฏิบัติตามหลักธรรมเบื้องต้นของศาสนาที่ตนนับถือ ด้านความเมตตากรุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และเสียสละเพื่อส่วนรวม เมื่อจำแนกตามระดับช่วงชั้นที่เปิดสอน โรงเรียนที่เปิดสอนในระดับช่วงชั้นที่ 1-2 และช่วงชั้นที่ 3-4 มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก ส่วนโรงเรียนที่เปิดสอนในระดับช่วงชั้นที่ 1-3 มีการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะว่าผู้บริหาร ครู อาจารย์ ในโรงเรียนที่เปิดสอนในแต่ละช่วงชั้นได้ตระหนักและเห็นความสำคัญเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนและได้นำเอานโยบายแนวทางการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนา

คุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนสังกัดกระทรวงศึกษาธิการไปปฏิบัติเป็นรูปธรรม ซึ่งสำเร็จ เถลิงเผ่า (2527 : 12 – 19 ; อ้างถึงใน อรุณศรี เหลืองไทยงาม. 2533 : 96) กล่าวว่าโรงเรียน มีภาระหน้าที่อย่างสำคัญ โดยตรงต่อการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมให้แก่เยาวชนของชาติ ซึ่งจะเป็นสมาชิกของสังคมในภายภาคหน้า และเป็นบ้านแห่งที่สองของนักเรียนที่เป็นบ้าน หลอมลักษณะนิสัยคุณธรรม จริยธรรมให้ติดตัวเด็กต่อไป การเรียนการสอนคุณธรรม จริยธรรมจะได้ผลอย่างแท้จริงหรือไม่จึงมีส่วนจากการจัดการบริหารโรงเรียนอย่างมีเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ที่แน่นอน ที่จะเกื้อกูลการเรียนการสอนและการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม อย่างถาวร ครูหรือผู้ปฏิบัติหน้าที่ในการพัฒนาจิตใจ จะต้องเข้าใจหลักจิตวิทยาของมนุษย์และ รู้จักใช้วิธีอบรมสั่งสอนและเลือกเนื้อหาให้เหมาะสมกับระดับสติปัญญาและลักษณะทาง อารมณ์ของผู้เรียน การใช้วิธีการเปลี่ยนแปลงบุคลิกกรอย่างเหมาะสมกับลักษณะของเขา ย่อมจะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างมีประสิทธิภาพ และครูทุกคนในโรงเรียน จึงมีบทบาท สำคัญต่อการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมในสถานศึกษา ข้าเรื่อง วุฒิจันทร์ (2524 : 98) ได้ กล่าวว่า การเรียนการสอนใน โรงเรียนหรือสถานศึกษาทุกวิชา ทุกกรณี ครู อาจารย์ ผู้สอนทุกคนต้องตระหนักถึงปรัชญาของสถานศึกษาและสอดคล้อง หรือส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ให้เกิดขึ้นกับนักเรียนในเวลาสอน เวลาเรียนในทุกวิชา ทุกโอกาสในหลักสูตรการสอนเมื่อ สอนเสร็จมิใช่จบสิ้นแค่นั้น การสอนคุณธรรม จริยธรรม เป็นกิจกรรมต่อเนื่องต้องสอนทุก เวลาทุกโอกาสและทุกสถานการณ์ที่เกิดขึ้นทั้งต้องสอนให้ความสัมพันธ์กับกลุ่มอื่น ๆ และ กลุ่มของตัวเอง นอกจากนี้กระทรวงศึกษาธิการ (กรมศาสนา. 2543 : 10 – 11) ได้กล่าวว่า การเรียนการสอนคุณธรรม จริยธรรมจะต้อง 1) ใช้วิธีหลากหลายและ บูรณาการเข้าช่วย ทั้ง ภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ 2) จัดรูปแบบชัดเจนไปในทิศทางเดียวกันสามารถวัดและ ประเมินผลได้ 3) ควรจัดกิจกรรมและโครงการอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ระดับประถมศึกษาถึง ระดับอุดมศึกษาและ ควรเน้นพัฒนาที่จิตเพราะคุณธรรมเกิดขึ้นที่ใจก่อน 4) หารูปแบบใหม่ ๆ ที่สอดคล้องกับวิธีการเรียนรู้ 5) ต้องปรับเปลี่ยนการสอนจากการสอนให้สอบเอาคะแนนมา เป็นปฏิบัติจริง 6) จัดประกวดผลงานเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมในสถานศึกษา ในตำบล ใน อำเภอ จังหวัดและระดับประเทศแล้วเผยแพร่ผลงานให้ปรากฏจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์สิ่งที่สำคัญที่สุดก็คือ ครู อาจารย์ และนักเรียนเอาใจ ใส่ในการ เรียนการสอนและ การจัดกิจกรรมร่วมกันและผู้บริหารโรงเรียนต้องมีความสนใจ ติดตามผลตลอดจนร่วมแก้ไขปัญหและ อุปสรรค

2. การเปรียบเทียบระดับสภาพการดำเนินงานด้านคุณธรรมจริยธรรมของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศกนนคร เขต 3 ทั้ง 6 ด้าน พบว่าโรงเรียนที่เปิดสอนในระดับช่วงชั้นที่ 1-2 เทียบกับโรงเรียนที่เปิดสอนในระดับช่วงชั้นที่ 1-3 และโรงเรียนที่เปิดสอนในระดับช่วงชั้นที่ 3-4 เทียบกับโรงเรียนที่เปิดสอนในระดับช่วงชั้นที่ 1-3 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก แนวทางการอบรมไม่เหมือนกันกับการสอนและการสอดแทรกในวิชาต่าง ๆ ไม่เท่ากัน โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมและ โครงการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมต่างกัน การมีพื้นฐานทางจริยธรรมของนักเรียนรวมทั้งสภาพสังคมแวดล้อมต่างกัน ส่วนโรงเรียนที่เปิดสอนในระดับช่วงชั้นที่ 1-2 เทียบกับโรงเรียนที่เปิดสอนในระดับช่วงชั้นที่ 3-4 ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก โรงเรียนที่เปิดสอนในระดับช่วงชั้นที่ 1-2 กับโรงเรียนที่เปิดสอนในระดับช่วงชั้นที่ 3-4 นักเรียนในแต่ละช่วงชั้นมีวัย วุฒิ ภาวะ พัฒนาการทางสมองและประสบการณ์การเรียนรู้ทางสังคม อารมณ์ความรู้สึก ตลอดจนความสามารถในการใช้เหตุผลทางจริยธรรมอยู่ในระดับเดียวกันหรือใกล้เคียงกันสอดคล้องกับงานวิจัยของโคลเบอร์ก (Kohlberg, 1964; อ้างถึงใน ดวงเดือน พันธุมนาวิน, 2520 : 72) ที่พบว่า เด็กอเมริกัน อายุ 7, 10, 13 และ 16 ปี นิยมใช้เหตุผลในขั้นที่สูงขึ้นตามอายุ กล่าวคือ เด็ก 7 ปี แทบทุกคน (90 เปอร์เซ็นต์) ให้เหตุผลเชิงจริยธรรมอยู่ระดับ 1 และ 2 อายุ 10 ปี แม้จะยังใช้เหตุผลในขั้นที่ 1 และ 2 เสียเป็นส่วนมาก (50 เปอร์เซ็นต์) ส่วนวัยรุ่น อายุ 13 ปี ใช้เหตุผลในขั้นที่ 1 และ 2 น้อยกว่า (20 เปอร์เซ็นต์) ส่วนวัยรุ่นตอนปลายอายุ 16 ปี แม้จะยังใช้เหตุผลในขั้นที่ 3 และ 4 มาก (50 เปอร์เซ็นต์) แต่ปรากฏว่ามีผู้ใช้เหตุผลในขั้นที่ 5 และ 6 มากกว่า (23 เปอร์เซ็นต์)

เมื่อพิจารณาผลการเปรียบเทียบการดำเนินงานการด้านคุณธรรมจริยธรรมของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศกนนคร เขต 3 จำแนกรายด้าน พบว่า

2.1 ผลการเปรียบเทียบการดำเนินงานด้านคุณธรรมจริยธรรมของโรงเรียนด้านความมีวินัย มีความรับผิดชอบ และปฏิบัติตนตามหลักธรรมเบื้องต้นของศาสนาที่ตนนับถือ เมื่อเปรียบเทียบเป็นรายคู่ พบว่า โรงเรียนที่เปิดสอนในระดับช่วงชั้นที่ 1-3 แตกต่างจากโรงเรียนที่เปิดสอนในระดับช่วงชั้นที่ 1-2 และโรงเรียนที่เปิดสอนในระดับช่วงชั้นที่ 3-4 อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ส่วนโรงเรียนที่เปิดสอนในระดับช่วงชั้นที่ 1-2 กับโรงเรียนที่เปิดสอนในระดับช่วงชั้นที่ 3-4 ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสภาพแวดล้อมทางสังคม ชุมชนและช่วงชั้นที่เปิดสอนในช่วงชั้นที่ 1-3 มีนักเรียนเป็นสองกลุ่มคือกลุ่มของ

นักเรียนระดับประถมศึกษา และนักเรียนระดับมัธยมศึกษาด้วยกัน ส่งผลให้รูปแบบในการดูแลมีหลายรูปแบบหากแต่โรงเรียนที่เปิดสอนในระดับช่วงชั้นที่ 1-2 และช่วงชั้นที่ 3-4 เป็นนักเรียนที่อยู่ในวัยเด็กและวัยรุ่นเพียงอย่างเดียวซึ่งสอดคล้องกับ บำเพ็ญ วังเงิน (2541: บทคัดย่อ) ซึ่งได้ศึกษาเกี่ยวกับอิทธิพลของครอบครัวที่มีผลต่อพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของนักเรียน : กรณีศึกษา โรงเรียนกันทรวิชัย อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม พบว่า พฤติกรรมที่เป็นปัญหาของนักเรียนกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม แยกได้ 7 ประการ คือ ปัญหาเกี่ยวข้องกับการเรียน ปัญหาด้านความประพฤติที่ไม่เหมาะสมกับครู-อาจารย์ ปัญหาเกี่ยวกับสุขภาพ ปัญหาบุคลิกภาพ ปัญหาความก้าวร้าวและปัญหาพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมอื่น ๆ คือ ทำผิดวินัยทาง โรงเรียน ทำผิดเกี่ยวกับเพศ สูบบุหรี่และสิ่งเสพติด เป็นต้น และอิทธิพลของครอบครัวที่มีผลต่อพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของนักเรียนประกอบด้วยอิทธิพลด้านต่าง ๆ 3 ด้าน คือ ด้านเศรษฐกิจของครอบครัว ด้านสภาพสังคมและสิ่งแวดล้อมและด้านโครงสร้างทางสังคมของครอบครัว อำนาจ จันทร์มหา (2542 : 17) พบว่า นักเรียนนักศึกษาที่ศึกษาอยู่ในสถานศึกษาต่างสังกัดกันมีระดับจริยธรรม ด้านความมีวินัยแตกต่างกัน แยกเป็นรายด้านพบว่านักเรียนนักศึกษาที่ศึกษาอยู่ในสถานศึกษาต่างสังกัดกันมีระดับจริยธรรมด้านความมีวินัยในตนเองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติทุกด้านที่ศึกษา ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากสถานศึกษาในแต่ละสังกัดมีสภาพแวดล้อมในการเรียนการสอนแตกต่างกัน นอกจากนี้ยังมีความแตกต่างในด้านอื่น ๆ อีก เช่น ด้านกฎ ระเบียบในการควบคุม ความยืดหยุ่นและเข้มงวดต่างกัน วิชของผู้เรียนต่างกัน

2.2 ผลการเปรียบเทียบการดำเนินงานด้านคุณธรรมจริยธรรมของโรงเรียนด้านความซื่อสัตย์สุจริต เมื่อเปรียบเทียบเป็นรายคู่ พบว่า โรงเรียนที่เปิดสอนในระดับช่วงชั้นที่ 1-3 แตกต่างกับ โรงเรียนที่เปิดสอนในระดับช่วงชั้นที่ 1-2 และโรงเรียนที่เปิดสอนในระดับช่วงชั้นที่ 3-4 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนโรงเรียนที่เปิดสอนในระดับช่วงชั้นที่ 1-2 กับโรงเรียนที่เปิดสอนระดับช่วงชั้นที่ 3-4 ไม่แตกต่างกัน อันอาจเนื่องมาจากการกำหนดนโยบายการดำเนินสำหรับนักเรียนแตกต่างกันไปตามระดับช่วงชั้นที่เปิดสอนซึ่ง กฤติพงษ์ บุญรงค์ (2550 : บทคัดย่อ) กล่าวว่าเงื่อนไขที่ส่งผลให้กระบวนการบริหารจัดการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ของผู้เรียนด้านความซื่อสัตย์สุจริต ซึ่งทำให้โรงเรียนประสบความสำเร็จในการบริหารจัดการ มี 4 ประการ ได้แก่ 1) เงื่อนไขจากนโยบายมีนโยบายที่ชัดเจน ในการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม ในการจัดการศึกษาทุกชั้นตอน มีการประชุมชี้แจงทำความเข้าใจ กับผู้ปกครอง ครูผู้สอน ซึ่งเป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิด และมีส่วนร่วมในการ

ผลักดัน ให้นักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ด้านความซื่อสัตย์สุจริต 2) เงื่อนไขจากตัวบุคคล ผู้บริหารมีวิสัยทัศน์ เป็นแบบอย่างที่ดี มีความซื่อสัตย์ ครูตั้งใจสอน ดูแลเอาใจใส่ และติดตามการทำความดีของนักเรียน ผู้ปกครอง กำกับ ติดตาม ดูแล เอาใจใส่ บุตรหลานอย่างสม่ำเสมอ และเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับบุตรหลาน พระสงฆ์ มีส่วนช่วยในการอบรมสั่งสอน ซักถามจิตใจของนักเรียนและคนในชุมชนให้มีความซื่อสัตย์สุจริต 3) เงื่อนไขจากการสร้างแรงบันดาลใจ โดยการให้รางวัล การยกย่องชมเชยในที่สาธารณะ การให้คะแนน การมอบเกียรติบัตร เพื่อให้นักเรียน เกิดความภาคภูมิใจ และมีกำลังใจที่จะทำความดี 4) เงื่อนไขจากค่านิยมวิถีชีวิตดั้งเดิมของชุมชน โดยได้รับการเลี้ยงดูอบรมสั่งสอน ให้ได้รับความรู้จากการเรียนรู้และเห็นแบบอย่างที่ดีในสิ่งที่ถูกต้องและเหมาะสม รู้จักความกตัญญู ความมีระเบียบวินัย การตรงต่อเวลา ความซื่อสัตย์สุจริต จาก พ่อ แม่ ครูบาอาจารย์ ปู่ ย่า ตา ยาย และบุคคลในชุมชน ซึ่งถือว่าเป็นทุนทางสังคม และเป็นแบบอย่างที่ดี ในการให้นักเรียนมีความซื่อสัตย์สุจริต พนม พงษ์ไพบูลย์ (2548 : 8) กล่าวว่า การจะปลูกฝังให้เด็กไทยรุ่นใหม่เกิดความซื่อสัตย์สุจริต ต้องร่วมมือกันทุกภาคส่วนเริ่มตั้งแต่ครอบครัว ต้องให้ความรักความอบอุ่น และอบรมสั่งสอน ต่อจากนั้น โรงเรียน โดยผู้บริหารและครูอาจารย์ ต้องปลูกฝังค่านิยมในเรื่องความซื่อสัตย์สุจริต ให้เด็กทราบในรูปแบบของกิจกรรมต่าง ๆ จึงนับว่าทุกคนต้องมีส่วนร่วมในการสร้างเสริมความซื่อสัตย์สุจริตให้เกิดขึ้นได้เป็นกำลังสำคัญในอนาคตของประเทศชาติต่อไป

2.3 ผลการเปรียบเทียบการดำเนินงานด้านคุณธรรมจริยธรรมของโรงเรียนด้านความกตัญญูคุณเวที เมื่อเปรียบเทียบเป็นรายคู่ พบว่า โรงเรียนที่เปิดสอนในระดับช่วงชั้นที่ 1- 2 แตกต่างจาก โรงเรียนที่เปิดสอนในระดับช่วงชั้นที่ 1- 3 และโรงเรียนที่เปิดสอนในระดับช่วงชั้นที่ 3-4 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนโรงเรียนที่เปิดสอนในระดับช่วงชั้นที่ 1-3 กับโรงเรียนที่เปิดสอนระดับช่วงชั้นที่ 3- 4 ไม่แตกต่างกัน อันอาจเนื่องมาจากสภาพวุฒิภาวะของนักเรียนในช่วงวัยรุ่นตอนต้นจะมีความสนิทสนมและรักเพื่อนมากกว่าผู้ปกครองด้วยการเปลี่ยนแปลงของฮอร์โมนในร่างกายและการดูแลจากสภาพครอบครัว จากทฤษฎี Piaget (มาลินี จุฑะรพ. 2537 : 264; อ้างอิงมาจาก Piaget. J. 1969) กล่าวว่าความเชื่อที่ว่า จริยธรรมเป็นเรื่องของลักษณะบางประการของบุคลิกภาพ (Ego Strength) ฉะนั้น การพัฒนาจริยธรรมเป็นเรื่องของ Superego Strength ซึ่งเด็กจะได้เรียนรู้มาตั้งแต่อายุ 2-3 ขวบ พัฒนาการทางจริยธรรมเป็นผลมาจากการที่ตัวเด็กได้ร่วมคบหาสมาคมกับผู้อื่นมากกว่าที่จะเป็นผลโดยตรงจากการพัฒนาทางร่างกายและทางประสาทหรือเป็นผลมา

จากการอบรมสั่งสอนของพ่อแม่ ครู และ ผู้ใหญ่ ในทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของ Piaget อธิบายว่า การฝึกหัดอบรมและระเบียบวินัยจากที่บ้านเป็นเพียงส่วนหนึ่งของ สิ่งแวดล้อมของเด็กที่เขาได้รับรู้ เด็กจะยอมรับเอาความเชื่อค่านิยมต่างๆ เหล่านี้ได้ก็ต่อเมื่อเขา ได้เกี่ยวข้องกับสิ่งนั้นได้ใช้กฎเกณฑ์เหล่านั้น ซึ่งเป็นผลที่เขาได้มีส่วนร่วมทางสังคมและได้ แสดงบทบาท เด็กจะต้องสวมบทบาทของผู้อื่นที่เกี่ยวข้องกับตนจึงจะทำให้เขาเข้าใจผู้อื่นอย่าง ชนิตเอาใจเขามาใส่ใจเรา เด็กจะต้องฝึกหัดคิดพิจารณาไตร่ตรองสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการ ใช้สิทธิหน้าที่ และการแลกเปลี่ยนกันและกัน หยั่งถึงจิตใจความรู้สึกนึกคิดของผู้อื่น และจาก ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์ก (มาลินี จุฑะรพ. 2537 : 265 ; อ้างอิงมาจาก Lawrence Kohlberg. 1971) โคลเบอร์ก เชื่อว่าจริยธรรมมิใช่สร้างเพียงภายใน 1 วัน คนจะดีได้ ด้วยการสร้างเสริม และสะสมความรู้จากสิ่งแวดล้อม ด้วยกระบวนการอันยาวนานตาม ความสามารถของวุฒิภาวะเขาได้ศึกษาจริยธรรมด้วยวิธีการศึกษาระยะยาว สุชีรา บุญทัน (2541 : บทคัดย่อ) วิจัยได้ผลดังนี้ โดยลักษณะการอบรมเลี้ยงดู และอาชีพของผู้ปกครอง มีความสัมพันธ์กับจริยธรรมด้านความกตัญญูกตเวที อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนประเภทของครอบครัวมีความสัมพันธ์กับจริยธรรมด้านความกตัญญูกตเวที อย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ปัจจัยทางครอบครัวทั้ง 3 ด้านคือ ลักษณะการอบรมเลี้ยงดู อาชีพของ ผู้ปกครอง และประเภทของครอบครัว สามารถพยากรณ์จริยธรรมด้านความกตัญญู กตเวที ได้ทั้งหมด

2.4 ผลการเปรียบเทียบการดำเนินงานด้านคุณธรรมจริยธรรมของโรงเรียน ด้านความเมตตากรุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และเสียสละเพื่อส่วนรวม เมื่อเปรียบเทียบเป็นรายคู่ พบว่า โรงเรียนที่เปิดสอนในระดับช่วงชั้นที่ 3-4 แตกต่างจาก โรงเรียนที่เปิดสอนในระดับ ช่วงชั้น 1-2 และโรงเรียนที่เปิดสอนในระดับช่วงชั้นที่ 1-3 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05 ส่วนโรงเรียนที่เปิดสอนในระดับช่วงชั้นที่ 1-3 กับโรงเรียนที่เปิดสอนในระดับ ช่วงชั้นที่ 1-2 ไม่แตกต่างกัน อันอาจเนื่องมาจากนักเรียนที่ศึกษาอยู่ในระดับช่วงชั้นที่ 1-3 เป็นนักเรียนอยู่ในช่วงวัยรุ่นทั้งหมดเป็นวัยที่ต้องการเพื่อน ต้องการให้คนอื่นรักตัวเองจึงมี แรงจูงใจในการทำงานเพื่อสังคม หรือนักเรียนอยู่ในหมู่บ้านเดียวกันอยู่ในวงสังคมที่แคบและ มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกันยิ่งในโรงเรียนที่เปิดสอนในระดับช่วงชั้นที่ 1-2 และครูมี ความสัมพันธ์ใกล้ชิดสนิทสนมกับผู้ปกครองของนักเรียนทำให้การกำกับดูแลควบคุม พฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ได้ดี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สิริวรรณ ฉันทนะสานนท์ (2541 : 48) ซึ่งได้ทำการวิจัยเรื่อง “ผลของกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม

ด้านความเอื้อเฟื้อของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอัสสัมชัญคอนเวนต์สีลม พบว่า นักเรียนมีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความเอื้อเฟื้อดีกว่านักเรียนที่ไม่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 วินัย พุ่มบุญทริก (2547 : 63 – 64) ได้วิจัยเรื่อง “การส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ของนักเรียน โดยผู้ช่วยฝ่ายปกครองโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี” ผลการวิจัย พบว่า แนวทางการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม ประกอบด้วย ด้านความมีวินัย ควรปลูกฝังระเบียบวินัย และความรับผิดชอบ ในวันสำคัญทางศาสนา ด้านซื่อสัตย์สุจริต ควรดำเนินการแก้ไขโดยอาศัยการอบรมจากอาจารย์ที่ปรึกษา ด้านความเมตตา กรุณา เอื้อเฟื้อต่อแผ่ และเสียสละเพื่อส่วนรวม ครู อาจารย์ ควรเป็นแบบอย่างที่ดี โดยเฉพาะควรสร้างความสามัคคีให้เกิดขึ้นในองค์กร และด้านประหยัด ครู อาจารย์ควรอบรมชี้แนะเกี่ยวกับแนวทางการประหยัดและออม ด้วยการเก็บเงินสะสมเป็นรายวันหรือรายสัปดาห์ เพื่อให้นักเรียนเกิดความตระหนักและเห็นประโยชน์ของการออม

2.5 ผลการเปรียบเทียบการดำเนินงานด้านคุณธรรมจริยธรรมของโรงเรียนด้านความประหยัด รู้จักใช้ทรัพย์สินของส่วนตน และส่วนรวมอย่างคุ้มค่า เมื่อเปรียบเทียบเป็นรายคู่ พบว่า โรงเรียนที่เปิดสอนในระดับช่วงชั้นที่ 1- 2 แตกต่างจาก โรงเรียนที่เปิดสอนในระดับช่วงชั้นที่ 1- 3 และโรงเรียนที่เปิดสอนในระดับช่วงชั้นที่ 3 – 4 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนโรงเรียนที่เปิดสอนในระดับช่วงชั้นที่ 1-3 กับโรงเรียนที่เปิดสอนระดับช่วงชั้นที่ 3 - 4 ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากความจำเป็นตามช่วงชั้นในการใช้จ่ายของนักเรียนแตกต่างกันนักเรียนต้องเดินทางไปยังสถานศึกษาที่ไกลบ้านมากขึ้น กฎระเบียบของโรงเรียนการปลูกฝังค่านิยมภายในครอบครัวรวมทั้งค่านิยมในกลุ่มเพื่อน ภาระงาน และกิจกรรมที่โรงเรียนเพิ่มมากขึ้นด้วย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ รัชนี ชังชู (2538 : บทคัดย่อ) ที่กล่าวว่า โรงเรียนต้องพัฒนาวินัยในตนเองของนักเรียนอย่างต่อเนื่อง เพื่อที่จะให้นักเรียนเป็น มนุษย์ที่ครบถ้วนสมบูรณ์ทุกด้าน ทั้งร่างกายจิตใจอารมณ์และสังคม ให้ผู้เรียนเป็นบุคคลที่มีวินัย ตรงต่อเวลา มีความรับผิดชอบซื่อสัตย์ ประหยัด อุดม จากงานวิจัยของ สุเทพ ยงยุทธ (2544 : บทคัดย่อ) เรื่อง การศึกษาจริยธรรมของนักเรียน พบว่า นักเรียน นักศึกษา ที่มีสภาพครอบครัวแตกต่างกัน ระหว่างครอบครัวปกติและครอบครัวไม่ปกติ ในด้านความมีวินัย ความซื่อสัตย์สุจริต ความสามัคคี ความกตัญญูตเวที ความรับผิดชอบ การพึ่งตนเอง และการประหยัด แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ทั้งนี้ความแตกต่างของสภาพการดำเนินงานด้าน ความประหยัดรู้จักใช้ทรัพย์สินของระดับ

โรงเรียนที่เปิดสอนในช่วงชั้นที่ต่างกันอาจเกิดจากความเข้าใจที่คาดเคลื่อนไม่ตรงกันของครู ผู้ปกครองและนักเรียนอันจะเห็นได้จากงานวิจัยของ จุฑาทิพย์ เปี่ยมประถม (2545 : บทคัดย่อ) ที่ได้ทำการศึกษาจริยธรรมของนักเรียน โรงเรียนประถมศึกษาตามความคิดเห็นของครู และผู้ปกครองพบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังนั้นไม่ว่านักเรียนจะเรียนอยู่ในโรงเรียนที่เปิดสอนในช่วงชั้นใด ๆ ก็ตามเราสามารถพัฒนาด้านความประหยัดของนักเรียนให้ดีขึ้นได้ โดยอาศัยความร่วมมือของหลายๆ ฝ่าย อาทิ ผู้ปกครอง ครู ผู้บริหาร จากงานวิจัยของ สำเนียง พิมปัดชา (2547 : 97) กล่าวว่า ครู ผู้ปกครอง และผู้บริหารควรเป็นแบบอย่างที่ดีในการสร้างค่านิยมของความประหยัด ซึ่งสอดคล้องกับ เอนก แห้วสูงเนิน (2547 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ด้านความมีวินัย ด้านความสะอาด ด้านการประหยัด ของนักเรียนโรงเรียนตลาดไทรพิทยาคม ผลการพัฒนาพบว่า นักเรียนมีการปฏิบัติด้านคุณธรรมจริยธรรมโดยรวมอยู่ระดับมากทุกด้าน และสิ่งที่จะให้นักเรียนมีพฤติกรรมที่คงทนถาวรติดเป็นนิสัยในการประหยัดทรัพย์สินนั้น นักเรียนจะต้องมีแบบอย่างที่ดี

2.6 ผลการเปรียบเทียบการดำเนินงานด้านคุณธรรมจริยธรรมของโรงเรียน ด้านความภูมิใจในความเป็นไทย เห็นคุณค่าภูมิปัญญาไทย นิยมไทย และดำรงไว้ซึ่งความเป็นไทย เมื่อเปรียบเทียบเป็นรายคู่ พบว่า โรงเรียนที่เปิดสอนในระดับช่วงชั้นที่ 1- 2 แตกต่างจาก โรงเรียนที่เปิดสอนในระดับช่วงชั้นที่ 1- 3 และโรงเรียนที่เปิดสอนในระดับช่วงชั้นที่ 3 -4 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนโรงเรียนที่เปิดสอนในระดับช่วงชั้นที่ 1- 3 กับโรงเรียนที่เปิดสอนระดับช่วงชั้นที่ 3 - 4 ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นผลมาจากกิจกรรมที่กระทำภายใน และภายนอกโรงเรียนแตกต่างกันเพราะโรงเรียนที่เปิดสอนในช่วงชั้นที่ต่างกัน มีสภาพการจัดกิจกรรมส่งเสริมความภูมิใจในความเป็นไทย เห็นคุณค่าภูมิปัญญาไทย นิยมไทย และดำรงไว้ซึ่งความเป็นไทย แตกต่างกันตามวัยของนักเรียนและความเหมาะสมของสภาพสังคมแวดล้อมสอดคล้องกับหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 12 (ม.ป.ป. : 4) ที่กล่าวว่า การพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนนั้น โรงเรียนควรกำหนดให้ครู สอดแทรกในกิจกรรมต่างๆ ที่โรงเรียนจัดขึ้น เช่น วันสำคัญของชาติ ศาสนา ประเพณีสำคัญ และวัฒนธรรมต่าง ซึ่ง มนตรี กำลังคี (2543 : 65-66) ได้ศึกษาจริยธรรมของนักเรียน โรงเรียนประถมศึกษา อำเภอบางปะกง สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพังงา โดยจริยธรรมที่กำหนดไว้ในหลักสูตรประถมศึกษา ในด้านความเป็นผู้มีวัฒนธรรม และปฏิบัติตาม ขนบธรรมเนียมประเพณี โดยศึกษากับนักเรียนชั้น ป.5 , ป.6 ผลการศึกษาพบว่าระดับ

จริยธรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เปรียบเทียบครอบครัวที่ขาดแคลนกับครอบครัวปกติ ปรากฏว่าครอบครัวที่ปกติมีจริยธรรมสูงกว่าครอบครัวที่ขาดแคลน และเหตุผลที่สำคัญประการหนึ่งในการส่งเสริมความภูมิใจในความเป็นไทย เห็นคุณค่าภูมิปัญญาไทย นิยมไทย และดำรงไว้ซึ่งความเป็นไทยก็คือ กิจกรรมที่โรงเรียนจัดขึ้น ค่านิยมจากครอบครัวและชุมชน มีบทบาทสำคัญในการถ่ายทอดวัฒนธรรมต่าง ๆ อันจะเห็นได้จากงานวิจัยของ สุพิศ จันทร์บุตร (2544 : บทคัดย่อ) เรื่อง การพัฒนาจริยธรรมของเยาวชน โรงเรียนมัธยมศึกษา พบว่าผู้ปกครองของเยาวชนมีความคิดเห็นแทรกแซงระดับพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของเยาวชนส่วนใหญ่มีค่าคะแนนสูงในด้านสำนึกความเป็นไทย การเห็นคุณค่าในศิลปวัฒนธรรมไทย ครู อาจารย์ที่มีหน้าที่ดูแลเยาวชนมีความเห็นว่าหลังจากการจัดกิจกรรมแทรกแซงพฤติกรรมเป็นข้อพิสูจน์ว่าการจัดกิจกรรมมีผลทำให้เยาวชนมีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมที่ดีขึ้น

3. ผลการศึกษาข้อเสนอแนะในการปรับปรุงพัฒนาการดำเนินงานด้านคุณธรรมจริยธรรมของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 3 พบว่า ด้านความมีวินัย มีความรับผิดชอบ และปฏิบัติตามหลักธรรมเบื้องต้นของศาสนาที่ตนนับถือ ควรปลูกฝังวินัยการเข้าคิวก่อนรับบริการทุกครั้ง ด้านความซื่อสัตย์สุจริต ควรมีการจัดทำบันทึกการทำความดีของนักเรียน ด้านความกตัญญูกตเวที ควรเชิญผู้ปกครองเข้าร่วมกิจกรรมวันแม่ วันพ่อเป็นประจำ ด้านความเมตตากรุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และเสียสละเพื่อส่วนรวม ควรควรปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมอย่างต่อเนื่อง ด้านประหยัด รู้จักใช้ทรัพย์สินของส่วนตน และส่วนรวมอย่างคุ้มค่า จัดให้มีธนาคารออมทรัพย์โดยนักเรียนมีส่วนร่วมการบริหารจัดการ ด้านความภูมิใจในความเป็นไทย เห็นคุณค่าภูมิปัญญาไทย นิยมไทย และดำรงไว้ซึ่งความเป็นไทย ควรเชิญภูมิปัญญาในท้องถิ่นมาให้ความรู้แก่นักเรียน

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาวิจัยที่ค้นพบ ผู้วิจัยขอเสนอแนะเกี่ยวกับผลการวิจัยครั้งนี้ 2 ประเด็น ได้แก่ ประเด็นเกี่ยวกับข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ และประเด็นเกี่ยวกับข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยต่อไป ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะสำหรับนำไปใช้

จากการศึกษาวิจัย พบข้อคิดเห็นที่น่าสนใจควรจะนำไปปรับใช้ดังนี้

1.1 โรงเรียนควรปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม ความเมตตากรุณา
เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และเสียสละเพื่อส่วนรวม

1.2 โรงเรียนควรจัดให้ธนาคารออมทรัพย์นักเรียนมีส่วนร่วมในการบริหาร
จัดการ และกิจกรรมเสริมสร้างด้านประหยัด ให้สอดคล้องกับหลักเศรษฐกิจพอเพียง

1.3 โรงเรียนควรเชิญภูมิปัญญาท้องถิ่นในท้องถิ่นมาให้ความรู้ในด้านต่าง ๆ
แก่นักเรียน โดยจัดบูรณาการเข้าไปในหลักสูตรการสถานศึกษา

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาวิจัยในครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อให้นักเรียนขาดคุณธรรม
จริยธรรม

2.2 ควรมีการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาส่งเสริมให้นักเรียนมีคุณธรรมจริยธรรม
โดยเน้นโรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาสภาพการดำเนินงานด้านคุณธรรมจริยธรรมของ
โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 3

2.3 ควรศึกษาวิจัยสภาพการดำเนินงานด้านคุณธรรมจริยธรรม โดยใช้กลุ่ม
ตัวอย่างจากบุคคลภายนอกที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับสถานศึกษา